

Latweeschu Awises.

48. gaddagajums.

No. 7.

Trefchdeenâ, tannî 12. (24.) Februâri.

1869.

Latweeschu Awises libds ar saweem peestlumeem maffa 1 rubli fudr. par gaddu. Kas uf sawu wabru apstellehs 24 eksemplarus, wehl weenu dabuhs klapt parweltl. Ja-apstelle: **Zelgawâ** Latw. awischi nammâ pee **Zanischewski**; — **Rihgâ** pee **Daniël Winnâ**, teetera un wehwera eelas stuhri, pee fw. **Zabna** basnijâs jaunata mahitaja **Mueller** un pee **Dr. Buchholz**, leelâ **Melkander** eelâ Nr. 18. — **Wiffi** mahitaji, **stohlemeister**, **vagasta walditaji**, **stuhriweri** un **zitti tautas draugi** teel lubgti, lai lassitajeem apgabba to apstelleschanu. — **Redaktora** adresse irr: „**Pastor Bierhoff**, **Schloß** pr. **Riga**.“

Rahditajs: **Waldibas pawehle**. **Politikas pahrsfats**. **Daschadas siinas**. **Par lohyu mohzifchanu** un **aissargaschanu**. **Swarriga laulianu meschana**. **Sables pret lohyu mehri**. **Karsta sluddinaschana**. **Wisjaunafahs siinas**. **Kur missejees**. **Utblas**. **Sluddinaschanas**.

Waldibas pawehle.

Uj eeffschliqum walstseetu ministera lunga nolikkumu zaur scho teel isfluddinachts: ka tahs atpirkschanas kwittantes, — kas zaur to tannî 18. Juni 1868 **Wissaugstaki** apstiprinatu nolikkumu par atswabbinaschanu no peenahkama saldatu-deenesta zaur nau du, irr noliktas, — beidscht us to taggadeju rekruschu-nemschanu irr isballitas pa gubernijahm, — un ka wiffi tee, kas tahdas kwittantes tadeht nau dabujuschî, ka to peetruhka, — taggad pehz peeminnetâ preekschrafska 44. punktus paschi preekschewis, atkal labprahtigus weetneekus drihft pirkt pehz teem likkumeem, kas par to stahw spehka. (Zi **Wids**. gub. aw. Nr. 10 pahrtulk.)

(Tad nu schinni rekruschu dohschanâ atkal katram irr atwehlehts, ka pats few weetneeku drihft gahdaht, tadeht ka to atpirkschanas kwittantschu peetruhft. (S. B.)

Politikas pahrsfats.

Spanijas jaunee tautas-weetneeki jeb kortes tannî 11. Februâri (30. Jan.) no pahrliezigi leela kauschu pulka apfweiginati sanahza us sawu pirmu fapulzeschanohs. **Madrîde**, ta wezza kehniinu residenze wiffadâ wihse bij ispuschlojusees, saldati un birgeru gwardija par dsihwu fehtu bij nostahdijuschees tannî eelâ, kur teem tautas-weetneekum bij janahk. Kad tee kortes sawâ pilli bij fapulzesuschees, tad **Serrano**, tas wezzajs gohda-wihrs eenahza libds ar to generali **Prim** un teem zitteem ministereem. **Wiffi** tautas-weetneeki, bes ween' tee republikas jeb beskehniinawalsts draugi, tohs ministerus apfweiginadami, pazehlahs, libds ar winneem ir wiffi fweeschu leelwaldneeku fuhititi pazehlahs, un wiffi tohs waldibas wihrus gohdinaja ar gohda fweizinaschanahm. Nu **Serrano** waldibas wahrda usrunnaja tohs kortes, stahstidams, ka **Spanija** nu weenreis dabujuse salaut sawu dsinneju kehdes, un ka teem kortes taggad peekrihtcht ta ka jaunuu nammu uszelt. Ta waldiba, kas pehrn pehz ta flawe-

jama dumpja tikka uszelta, laj walda libds to kortes sanahkschanai, no sawas pusses par brihwibu effoht gahdajuse: ta tizzibas brihwiba, ta grahmatu drukfahchanas brihwiba, ta mahzifchanas brihwiba, ta beedru un kauschu-fapulzeschanahs brihwiba, wiffas schihs brihwibas jau effoht isfluddinatas; teem kortes nu par to effoht jagahda, ka schihs brihwibas teel noliktas likkums. **Kuba** fallâ zaur tahs nogahstas kehniinenes waldibas wezzeem grehkeem dumpis effoht iszehlees, bet tur meeru warreschtot panahkt zaur isflaidroschanas nolikkumeem un zaur wehrgu atswabbinaschanu. Teem kortes par to wiswairahk effoht jagahda, ka par walsts-parradeem prozentes riktigi teel malfatas teem aisdewejeem, un ka karaspehks labbi teekoht apkohpts. Tee fweeschee leelwaldneeki tai jaunai **Spanijas** waldibai rahdoht labbu prahtu; tad nu tik pascheem teem kortes wajagohht buht weenprahtigeem, tad ar **Deewa** palihgu wifs eeschoht labbi. **Wezza Serrano** runna wiffieem gauichi patikka; tee kortes usfauza: „Laj ta tauta dsihwo! Laj tautas spehks dsihwo! Laj ta taggadeja waldiba dsihwo!“ — **Kahdas** rettas balsis ganfauza: „Laj dsihwo republika!“ — Bet wiffi zitti tahs pahrbrehza. **Pehz** atkal leela saldatu munstereeschana tikka noturreta, un walkarâ tannî **Dohmes-basnijâ** turreja pateizibas-luhgschanu. **Dhtrâ** deenâ tee kortes no sawas widdus to prahtigo **Nikolu Riwero**, **Madrîdes** burmeisteri, iswehleja par sawu presidenti. — **Kaut** tik ta weenprahtiba pastahwetu! — **Kahdi** 28 wihri, kas weenu prinzi **Karlos** gribb zelt par kehniinu, un kas **Serranam** eenaidneeki, no **Franzijas** pusses gribbeja eelaustees **Spanijâ**, tur atkal jaunuu dumpi zelt, bet **Frantschu** teefas tohs faheruschî. **Napoleons** effoht fazzijis, ka winnam effoht weenalga, kahdu kehniinu **Spaneeschi** few uszelschoht. **Gelsh Burgos** taggad flaidri effoht panahkts, ka tee preesteri effoht wainigi pee ta gubernatora nokauschanas. Lassitaji jau sinn, ka par 5 fleplaweem teefa jau effoht nospreeduse spreedumu. **Spanija** no ahrenes gandrihs isleekahs weenprahtiga, bet kluffam ta eenaidiba stipri wahrotees stary tahm partijahm. Lassitaji peeminnehs, ka **Portugaleeschi** labpraht ar **Spaneescheem** negribboht saweenotees, bet taggad teel stahstihst,

la Portugales saldati gribboht apleezinaht, la winneem ta faveenoschanas ar Spaniju gauschi patifku. Warrbuht la manna pehrnaja zerriba tur wehl veerildisees! — Grahmatas teekohht idallitas stary laudihm, kur Potugaleefchi teel usstubbinati, laj ar Spaniju sabeedrojabs. — **Frantschu** parlaments taggad apspreesch jaunu liffumu, zaur to Parises pilsehta naudas-buhschana janoleef ap-palsch pascha parlamenta pahrluhfoschanu un pahrspreeschannu, jo Parises warrenajs prejektis (burmeisteris) Hausmann wiffu pilsehtu pahrbuhwedams ar Parises naidu strahda la traks. Tas karsch, to zittas Arabu ziltis ussahlfuschas Algerija no Frantschu generaleem, ar zittu pademigu Arabu palihgu nu pawiffam effoht pabeigts. Frantschu un **Italeeschu** krohna amises stahsta: ta nebuht ne-effoht taisniba, la Napoleons un Wiktor Emanuel fleppen libds ar **Austrijas** keisari gribboht sabeedrotees pret **Pruscheem**. Bet laudis ihsti negribb tizzeht, Berlin wiffi runna, la nu wars no karru ne-effoht jabihstahs. **Greeku** lehnina jaunee ministeri islaiduschi grahamtu ar to sinu, la Parises konferenzenz meera-padohms tadeht bij japeenemm, la Greezija zittadi leels karsch buhtu iszehlees; bet la to nedihsteja ussahlt, jo nei semmes nei juhras karraspehts us karru gattoms, Kandijas dumpis effoht noslahpehts; bet kad Greezija taggad effoht peespeesta pee meera, tad tomehr us preeschu atkal warreschoht darriht pehz patifchanas. Silts nahf ar fildischan, labh nahf ar gaidischan! **Turkeem** atkal jaunahs behdas; ne tik ween la gudrais ministeris Fuad Pascha winneem nomirris, tur-lahf **Perseeschu** Asija wezza rohbeschu strahda deht zeltahs lahjas un ar leelu karraspehku us Bagdades pussi zeere pret Turku rohbeschahm. Sultans ahtri aifsuhthijs kahdus 10,000 saldatus. — **Bukharas** emirs sawu dumpigu dehlu Rattij Tuerja ar Kreewu generala Abramowa palihgu gan libds schim uswarrejis, dehts effoht aibehdhis us Rihnas pussi. Abramows tanni 10. Dezemberi p. g. atkal atgreesahs us Turkestani, bet Bukharas emiram padohmu dewis, laj sawu dehlu katra wihse mellejoht rohkas dabuht. Taggad tur meers. — **Japanes** mikado (garrigais keisars) wiffu sweschu leelwaldneeku juhstitus apweizinjais sawa pilli. No Hongkonges **Rihna** tanni 25. Januäri teel sinohhts, la kahdi Rihneeschu sakahwuschi weenas Enlandeeschu leelgabbalu laiwah saldatus, bet la 400 Enlandeeschu marines-saldatu taggad steidshu us to pilsehtu Swatan, tohs Rihneeschus apstrahpeht, kas no turrenes bij atnahlfuschi Enlandeeschus kau.

Daschadas sinuas.

No celschwalts.

Widsemmes gubernija beidsama Dezembere ohtra pussi pawiffam pee polizejas teeschahm 43 sahdsibas tilka usdohtas 3166 rub. 55 kap. wehrtiba.

Zelgawas labprahligu uggunsdsehseju beedribas ce-gruntetajs un waddonis, burmeisteris Brahl taggad no beedribas waddona ammata gribb atlahptees, tadeht la winnam wesseliba zaur to stipru puhlinu pee uggunsdsehseju eemahzischanas un darba effoht paliklufe wahja. Zelgawneeki to gauschi noschelojoht, jo Brahla lungs schinni darba effoht bijis ihsti meisteris. Zelgawas dampf-luggis „Mitau“ tanni 29. Januäri libds ar 6 plosch-kottehm irr pahrdohhts Seef. lungam no Rihgas par 18,600 rubuleem.

Rihga tanni 26. Januäri zitreisiga Rueckera zuffur-fabriki pee farkanas Daugawas eefwehtijuschu darba nammu, kur tohs pee darba peespeedihs, kas paschi strahdaht newihsho, laj gan sweiki wesseli. Schis pee-speeschama darba namh no weenas labprahligas birgeru beedribas, kas sawahs „literarisch-praktische Bürgerverbindung.“ Tanni 26. Februäri 1865 tas gimnasiaj schlotajs Herweg tanni minnetä birgeru beedribu runnu fazzija, israhdidams, la Rihga bes tahda namina newarroht istift, jo tur pahrdauds effoht tahdu palaidneeku, kas sweiki wesseli buhdami, tomehr nestrahda, bet papreesch deedele, pehz sohg. Ridseneekem schis padohms tik warren patifka, la no labba prahta sametta 17,000 rubulus. Bet kad ar scho nandu newarreja istift, tad us tahs beedribas luhgshannu, Rihgas rahts nowehleja no sawas pusses 6000 rubulus par gaddu, to no 1. Januära 1868 eesahloht ilgaddus pee ta peespeeschama darba namma peemahfahs klahf. — Tanni 31. Moi 1866 ta beedriba par 15,000 rub. nopirka to zitreisigu Rueckera fabriki libds ar peederrigo leelo semmes gabbalu. Tanni 11. Dezemberi 1867 augsta waldiba apstiprinaja tohs darbanamma liffumus, to tee lungi Herweg, Gerstfeldt, Hollander, Waldhauer un Walter bij faraktijuschu us tahs beedribas usajinaschanu, un to Rihgas nabagu-direkzija bij pahrluhfjuse. Tas darbanams teel walidhts no 7 lungeem; stary scheem 3 teel iswehleti no tahs labprahligas birgeru beedribas un 4 no Rihgas nabagu-direkzija lohzeleem. Behrn tahs wajadsigas ehkas no ta muhrneeka-meistera Krueger tilka usbuhwetahs par 18,000 rubuleem. Februäri tas peespeeschama darbanams tiks atdarrihts. Laj jel Deems dohd, la dasch deenusagls tur ismahjabs strahdaht!

— Krohna nodohschanas no nekustamahm pilsehtu mantahm us scho gaddu irr noliktas:

Widsemmei . . . 49,360 rub.

Kursemmei . . . 20,330 "

Iggauasemmi 13,960 "

Widsemmei ta nauda ta irr isballita, ka

Rihga mahfahs . . . 33,409 rub.

Lehrpata " . . . 6,248 "

Bernawa " . . . 3,034 "

Arensburga " . . . 1,527 "

Zehse " . . . 1,050 "

Felline matfaks	1,085 rub.
Werro	700 "
Walmeere	700 "
Limbafchi	542 "
Warka	824 "
Slobfa	241 "

Widssemes postes waldiba libdi schim bij saweenota weenā rohla ar Ribgas pilfehā postes waldibu. Taggad ta leeta tā teel ischikita, ka ihpafchi weens postes walditajis teel uszeltis wiffai Widssemmei, kam kahdas 6 reissas par gaddu friht pahitubloht wiffus postes-kontorus Widssemme. — un atkal ihpafchi Ribgai buhs saws postmeisteris. Tad nu tas libdschinnigajis Ribgas gubernijas-postmeisteris, ihstenajs stabirahats von G u e l d e n s t u b b e tanni 4. Januāri no ministera irr uszeltis par postes-buhshanas walditaju Widssemes gubernija, un tas libdschinnigajis gubernijas postmeistera palihge, hostrahats Erbe irr uszeltis tam walditajam par palihgu un par postes-buhshanas ekspedizijas waldneeku Widssemes gubernijas postes-kontora Ribgā.

Maskawas Smolenskes buhwejamis dielszetsch tanni 15. Dezemberi p. g. wihsangstakti irr apstiprinahats; tas gohda-birgeris A l e x a n d e r S c h e p e l e r un tee Frankfurtes bankiri, brachli Sulzbach usnehmufchees usfewi, 3 mehneschu kailā akzionaru beedribu eegrunteht, kas scho dielszettu buhschoht usbuhweht us sawu atbildschannu eelsch 3 gaddeem. Par to ta beedriba to dielszettu patte drihtstehs waldihht 81 gaddus no weetas.

(РИЖК. ВѢСТНИКЪ.)

Pehterburgā tanni 23. Januāri weenā eelas fuhri leela nelaine notikluse zaut to ka ta gahse, ar ko taggad awgaismo eelas un nammus, un ko zaut garreem reereem wadda appafsch eelahm un pa ehlu muhzeem, tur isprahguse. 9 zilweht tur gruhtu tilka sadraggati, 3 no scheem tuhliht nomirra. — Tee faunee 100 rubuti papihri jeb silberscheines jo driht tilfchoht islaisti laudis; — Keisarenes Katharines I. bilde scheem effoht wirfu.

Kewelē tanni 17. Januāri atdarrjuschdi glabbjannu weetu teem behrneem, kas tanni breefmigā baddā tur taggad deedele pa eelahm. Tur tee behrni til ilgi teel kohpti un pee darba likti, libdi kamehr winnus warr atdoht tam pagastam, pee ka winni peedert. Pirmās deenās tur jau bij 25 behrni, bet tanni 20. Januāri tur 50 noschehlojami behrni luppatoš un nekibribā, baddu mehrdinati un noschehlojami tilka kohpti, jebfchu wiffi tee behrni, kas peedert pee pascha pilfehā atkal bij atlaisti. Gāndriht wiffi tee 50 behrni bij appafsch 12 gaddeem wezzi! — Tsgaunsemmes generalisuperdente Schulz tur fanemim tahs schelastibās dahwanas preelch scheem noschehlojamēem behrneem.

Baltisku gubernija generalgubernators, generaladju-tants A l b e d i n s k i tanni 23. Januāri aibrouza us Peh-terburgū deenesta darrifchānās. G. B.

No ahrwalstihm.

Berlinē ta sinna atnahluse no Wihnes, ka weens students no Hannoveres effoht usflubbinahats un apnehmees nokaut to grafu Bismark! Idsihts Hannoveres lehnisch til ilgi to dumpja uggumi kurtinajis pret Prufschēem, ka tee dumpja beedri pat wairis nekannahs fleykawū darbus strahdāht pret teem, kas paschi sawam lehninam irr ustizjami fullaini! Tal schelliga Deema rohla ir schoreis to grafu Bismarku sinnahs isfargahht. Tanni 8. Februāri (27. Januāri) Montenegras firsts Nikolai scho aibrouzis no Maskawas.

Frantscheem Algerijā jeb A l j e i r e atkal behdas! Algerijas eedshwotaji, Arabi, kas ar warru irr padarrilt par Frantschu keisara pawalstneekem, weenā weeta sahlfuschi dumpotees, un zitta weena Arabu zilts, kas dshwo gas Afrikas tuknescha mallahm un wehl dshwo brihwiba, saweem zilts-beedreem nahloht palihgā. Tanni 2. Februāri ta pirma sinna atskrehja us Parisi. Tad tuhliht schai sinnai pakkal obtra sinna effoht atnahluse, ka Frantschu generals ar 1200 saldateem tanni 1. Februāri jau effoht uswinnejis weenu dumpineeku bandu no 3000 jachtneekem un 800 kahneekem. No Frantschu puffes til 2 offizeeri un 8 saldati effoht eewainoti, teem dumpineekem turpretim dauds wihri effoht nokauti; 70 nokauti wehl no Frantscheem effoht atrasti us weetas, tohs zittus lihkus tee Arabi behgoht effoht panehmufchi libds. Tanni 4. Februāri Frantschu generals atkal par telegrafu sinna atlaida us Parisi, ka tee Arabi wiffā spehā behgoht proh m u l deenwidupfii; Frantschi gan winnem dsennotees pakkal, bet wehl tohs ne-effoht panahlfuschi. Ta Arabu zilts, kas no Saharas puffes Algerijai taggad bij usbrulluse irr tee U l e d - S i d i - S c h e i t, un winnu waddons irr S i - R a d - d u r, weena Arabu kalisa un weenas nehgerenes dehls, kas jau labbu laiku atpakkal us to fataisjees, ka Frantscheem warretu usbrukt it nesagaidihht.

No **Madrides** tanni 4. Februāri teel sinnohts, ka 5 no teem fleykaweem, kos Burgo's basnijā to gubernatori nokahwufchi, tilfchoht fohditi ar nahwi. Pats wirtsbiflaps no waldibas wehl turrehts zeet, jo dohma, ka ir wiasch sinnoht par to fleykawu darbu. Waldiba tapat Burgošē kā wiffās zittās weetas tadeht likluse rullōs farakstihht wiffu basnizu un klohteru mantas un dahrgus grahmatu krahjurus, ka tee tee muhli un preesteri dauds dahrgas leetas fleypeni sahlfuschi iswest no Spanijas ahrā, waldibas eenaidneekem par labbu. Teem nemahziteem kautineem nu tilka eerunnahats, ka waldiba tahs basnijās gribboht aplaupiht, un ka nu Burgošē tee fassubbinatēe laudis to gubernatori faplehsufchi, jebfchu winsh ne-astikka neweenu leetu. Bet ta waldiba nu irr apnehmufees, ka wiffēem klohtereem taggad buhschoht atnem wiffās wezās dahrgas grahmatas un tahs salikt weenā leelā grahmatu krahjumā, jeb biokōrelā, ka laj latris mahzihhts zilwets pee tahm warr peektit tahs lassihht, jo tee muhli

tohs dahrgakohs wezzu laifu rakstus leekoht puht pagrab-
bös, waj arri tohs istehrejoht, ka laj tautai nekahds lab-
bums nenahl no scheem wezzu laifu raksteem, ruskeem un
grahmatahm. Ta nokauta Burgoses gubernatora atraitnei
waldbiba pensjoni jeb gohda-almu nowehlejuse 1500 dahl-
derus par gaddu, kamehr ta dshwo. G. B.

Ostindijä preeksch dauds gaddeem neprezzejees kuggu-
kapteinis, Sellners wahrda, nomirra, kas 10 muzzas
selta atstahjis. Lihds schim neweens mantineeks neraddees.
Nu til atraddusees meita, bahrenitis no Bruhschu Sak-
schu gubernijas, kas eepreeksch pee schi baggata wihra
bijusi deenesta, un kas nu wissu to leelu mantu — tahs
10 muzzas selta — buhschoht mantoht. G. fur baggata
un nelaimiga meita! Ra nu nelaimiga? tu eesaulfrees,
lassitajs. Ta jau warren laimiga nu! — Bet es fak-
tu ta: Behdas buhs tai, to leelu naudu glabbaht un beh-
das jo leelas no teem simteem bruchtaneem, kas nu pehz
tahs tezzehs, to derrigako few ismekletees. — Waj ne ta?!

Ru-Jorkä nupat jaunu Schidru sinagogi taifijufchi,
kas malfajoht 650,000 dollarus naudas (1 dollars irr
muhfu naudä 135 kap.) Sinagoge effoht 184 pehdas
gara un 104 pehdas platta, ar 2 appakeem tohrneem,
170 pehdas augsteem. Basniza no smilfts almineem tai-
fita un lohti jauka no eelschenees ismahleta un ispuschkota.
G. F. S.

Par lohpu mohzischann un aissargaschann, it ihpaschi par lohpu aissargaschannas beedribu Zelgawä.

Rä gandrihs wissos Ciropas un Amerikas leelös pil-
sehtös, ta ir muhfu tehwa semmes pilsehtös Mihgä, Zel-
gawä, Behterburgä, Odeffa, Maslawä, beedribas
taggad irr eezeltas pret lohpu mohzischannu, to sau:
lohpu aissargaschannas-beedribas, kas zil ween
spehdamas par to gahda, ka lohpeem ta preeksch dshwibas
un wesselibas wajadsiga barriba un kohpschana netohp
atrauta; ka lohpeem, jekahda darba effoht, netohp pahri
darrihts; ka weddoht un kaujoht lohpeem nedarra wel-
tigas mohlas un ka lohpeem zaur kahdu zilweku pahrgal-
wibu, ne-apdohmibu, jeb kaunu sirdi nau jazeesch. — Ka
laj schis teizams darbs us preekschu weddabs, tadeht
kreewu walfts lohpu aissargaschannas beedribas no zeeniga
eelschligu waldischannas leetu ministera isluhguschas tohs
lohpu aissargaschannas likkumus, kas Russemes guberni-
jas awises 33ä nummurä, 1866 tappa isstuddinati. Pehz
scheem likkumeem tee, kas lohpeem pahri darra un kas,
laj no beedribas lohzeekteem tadeht gan apfaukti, tomehr
neklaufa, tohp strahpeti ar naudu jeb zeetumu. — Tur-
klaht schi beedriba wehl islaisch derrigus rakstus un grah-
mataas preeksch leeleem un maseem, fur mahza, ka lohpus
pareisi buhs andsinahht, barroht, turreht un fargahht, ka
laj nabaga lohpeem, kam wallodas nau, ar to sawas

faites un sahpes isteilt, netaptu pahri darrihts. Lohpu
aissargaschannas beedribä ka tris ne-apwainohts zilweks,
kas tiklai jau 18 gaddus wezs, tohp usnemts beedru
flaitä par masu gadda maffu, (nespehjneeki arri par welti)
— jo schai beedribai wajaga dauds to beedru, kad wissur,
tikpat pilsehtä ka arri us semmehm lohpus gribb issfargahht
no wissahm pahrestibahm. Jo ka gan pilsehtneeks laj
aissneeds lauzineeku, kas jaunu kummetu, to negribb
usaudsinahht, nenoschauj jeb nenositt, bet beskaunigi to
palaisch meschä, laj tur pamafitinam baddu sprahkt jeb no
wilkeem tohp faplehts? — lauzineeku, kas aufstä seemas
waffarä no mescha darba mahjäs brauzoht sawu, wissu
zauru deenu pee gruhtha darba nopuhletu sirgeli bes apfegga
un bes barribas lihds pusnakti leel stahweht pee krohga
peefeeetu, un tad labbu duhschu ustaisjees, to stihwi safal-
luscho un pehz barribas isalkuscho lohpinu ar rungu jeb
pahtagas kahtu dausidams dsenn mahjäs, — ne tapehz,
ka laj lohpinisch drihsahht taptu fildä kuhli eelschä pee bar-
ribas, jo riht atkal wesums buhs jawell, — ne, — kas
to dohs! sirgs jaw „lohps“, tas weenu nakti-ir bes barri-
bas warrehs palikt, kas tad wiina pehz steigsees! — bet
ka laj brauzejs pais drihs tittu miggä sawas padfirras
isgulleht!! Jeb to laj darra lauzineeks, kad pilsehtös wedd
tellus un zittus sikhus lohpus zits us zittu uskrautus, gal-
was allasch pee ritteneem un eelas almineem speedausida-
mees; kad malku jeb keegelus pa plikkeem almineem wedd
ar kammanahm tahdös leelös wesumös, kahdu sirgi ne-
spehj pawillt, un sirgeem tad wairahht spehka, neta Deews
teem dewis, ar pahtagahm un nuhjahm gribb eepert, un
ta jo prohjam? — Leezi to wehrä, lassitajs mihlajs, un
gan tu atsihfi, ka beedribai, kas besdeewigai lohpu mohzi-
schannai wissur gribb spehziggi un isdewigi pretti stahweht,
ta pilsehtä ka arri us semmehm wajaga dauds beedru, jo
wissur zeetas un neschehligas firdis papilnam atrohnamas,
un finni gan: kas eeraddis lohpus mohziht, tas arri
dauds par zilweka mohlahm un sahpehm nebehda, bet
preezajabs, fur zits waida.

Bet daschlabs to lassidams fazzih: „teefa, lohpus
gan neschehligi zitti mohza, bet waj tad zilwekam arri
deewigan netohp pahri darrihts, waj zilweks arri nezeesch
daudsreis mohlas, to til til spehj panest? waj tad nebuhtu
dauds labbaki, wairahht par zilweku neta par lohpu lab-
klahschannu tahdäs beedribäs gahdaht, jo ja Deewa wiss-
augstajajs raddijums, zilweks zeesch gruhthumu, ta lohps
tak arri warr zeest!“ — Sinnams! Deews ta irr nolizzis,
un lohpeem lihds ar wissu zittu raddibu to zilweku apgreh-
foshannu deht arri buhs gruhthumu redseht un pateesi deews-
gan gruhthumu ir reds. Scho Deewa likkumu meh no-
zelt neta negribbam, bet lohpineem gruhthumu zil speh-
dami atweeglinahht, par to gahdaht, ka tee aplam un
weltigi netohp mohziti, to meh gribbam. Par zilweka
labklahschannu jo deenas wairahht tohp gahdahts zaur aug-
stahm un semmahm fshlahm, zaur waldischannas likku-

meem, kas tewi aistahw un t. j. pr. Ja tew tohp pahri darrihts un tu to zeest negribbi, tu gan sinni, kur no-eet sawu taifnibu melleht. Bet kur tad lohpiusch laj eet sawu taifnibu melleht? Un ja arri eetu, kahda wihs tam, kam tas debbesu Tehws pehz sawas gudribas wallodu nau demis, sawas kaites buhs issuhdseht! Un waj tad tawa laiziga labklahschana ne-eet wairuma, ja sawus lohpus pareisi lohpsi un fargasi, ka tee zaur aplamu dsihschanu un mohzischanu ne-eet pohsta? Waj tad tas tew pascham nenahl par labbu, kad zilweki jau no masahm deenahm eerohn ir ar lohpeem buht lihdsjeetigi? Kahds Wahzsemes kungs no teefas-rulleem jeb protokollem ir parahdijis skaidri, ka gandrihs wiffi fleplawi un faundarritaji, kas kahda rupja un grehta grehka deht no teefahm tohp sohdiiti, besdeewigu, zeetu firdi ir dabujuschi jaunibas deenas, papreeksch filhus lohpus, prohti muschus, dunduruss, kakkus, sunnus — un pehz leelakus lohpus mohzidami. — Tadeht kahda bailiga leeta maseem behrneem wallas doht, par spahsi lohpus plehst, fift un daschdashadi mohziht; — apnizzis lohpu kaut winsch leels ifaudsis sahks tewi kaut.

Tad nu wiffu augscham minnetu apdohmajohht lohpu aissargaschanas beedribu neturrest wairs par smahdejamu, newaijadfigu lectu, bet peeminne dams starp dauds zitteem to Deewa wahrdu: „tas taifns apschehlojahs un gahda par sawa lohpa dsihwibu, bet to besdeewigu apschehloshana ir bahrdsiha“ (Sal. fak. wahrdoes 12, 10), pats wairs lohpeem aplam grehtumu nedarrisi, un arri par to gahdasi, ka ir zitti sawus lohpus pareisi lohpi un weltigas mohlas teem nedarra. Un lohpinu aissargahht tewim peepalihds Widsemme Nihgases. Kursemme Jelgawas-lohpu-aissargaschanas beedriba, kur par beedru warri peeteiktees un tohs tew, labpraht ar padohmu un ar wiffu zittu pee tam waijadfigu ees pee rohlas. So schihs beedribas no zeeniga eekschligu walsts-lectu ministera ir islubguschahs tikpat lohpu aissargaschanas likkumus, zil arri to, ka wiffahm polizejas-, pils- un pagasta-teefahm zeeti tohp usdohts: wiffus lohpu mohzischanas deht peefuhdsetus pehz illaisteem likkumeem sohdiht. Tadeht, ja tu scho beedru skaita buhdams, apfauksi lohpu mohzitaju, — un par tahdu tu warri eerahdsiht iklatru, kas teem isfluddinateem likkumeem darra pretti, — un ja tas tew neklausihis, ta wedd winnu tif drohschi pee teefas un gan winsch tur sawu algu dabuhs.

Ka tahda lohpu aissargaschanas beedriba darbojahs, to gribbam parahdiht jums par Jelgawas beedribu stahstidami.

(Uf preekschu beigums.)

Swarriga kaulinu meschana.

VI.

(Beigums.)

Tahda deserteeru noschahschana tolail' Neapels nebij nekahda jauna leeta. Tee kaudis to deserteeri, kas ar

kaulinu meschana bij winnejis sawu dsihwibu turreja par laimes dehlinu un apschinkoja baggatigi ar naudu. Ta arri notikka schoreis: tif lihds ka tee diwi deserteeri bij noschauti, tad tam isglahbtam Steininerim pulks kauschu tuwojahs un dahwinaja winnam naudu.

Kad tas kareapulle garras rindas no munstereeschanas platscha bij aigahjis, tad tschetri saldati to laimigo atkal wedda atpakkal us pilsehtu. Ir us pilsehtu eijoht, winsch wehl dabuja dauds dahwanu. Winnam pawiffam bij sadahwinahs wairahk, ne ka simts gulschu. Wezza kasernes atnahjis, winsch atkal sawu mundeerinu dabuja grehzi-neeka drahnu weeta.

Ta muhsu deserteeris nu atkal bij gohdigs saldats. Winna beedri winnu tuhdat wedda us gastuhsi, kur tee labfirdige birgeri, par winna isglahbschenu preezadamees, winnu apweizinaja un winnam peedahwaja tikdaudsi wihna, ka ar to buhtu warrejis masgatees. Bet winsch fazzija: „Baldeews Jums no wiffas firds par to parahditi labprahtibu; bet dsert es newarru. Man ta ir apduschu, ka kad es buhtu pahwehrtes pawiffam par zittu zilweku. Pateesi, mirschana nau behrnu spehle, bet nahwesbailes ir wehl breefmgakas ne ka patte mirschana.“

Tad atkal wis gahja pa wezzam. Steininers ispidbija sawu deenestu ka peenahkabs, bet taggad wairahk tikla turrehts appalsch usflattischanas, ne ka papreeksch.

Pezh kahda laika gaddijahs, ka winsch ar sawu kaprali, kas bij dsimmis Baiteetis, un ar desmit zitteem saldateem ohsta tikla us wakti. Tur winnam weens deenesta beedrs stahstija, ka tas kapralis lihds ar wiffem saldateem nodohmajuschi, schonakt' aismukt no waktis, un nu winnu usmuddinaja, arri tapat darriht.

Laj gan Steininerim schi wehstis it nemas nebija nepatihlama, tatschu winsch — to isturretu nahwesbreesmu atgahdadamees — atteiza ihfi, ka to nedarrischoht. Bet pee pilnahm wihna glahsehm schihs bailes pahrgahja un luste us deserteereschenu bij atkal klahht; winsch wehl turklahht arri dewa naudu, ar ko eepirkt prawijantu preeksch behgshanas.

Par behgshanu jau wifs bij norunnahs. Tas kapralis bija apgahdajis atflehgu no weenas widischligas laiwas, kas ohsta mallä bij peeflehgta. Schi.laiwa peederreja weenam Iskijas sweineklam, kam smukka meitene allasch siwis mehdsä west us Neapels tirgu. Winni bij nodohmajuschi, ar scho laiwu proh'm mukt par jubru.

Un ta tas arri notikka. Jau pulksten 10ds tas eegahdahs prawijants tikla sakrauts laiwa; karts deserteeris eepakkaja sawa raniza diwipadsmiit stipru slintes-lahdinu, un kad pulkstens fitta 12., tad laiwa tikla atflehgtä, tee diwipadsmiit behguli sehdsahs eekschä un meerigi nostuhma no mallas.

Muhsu deserteereem par laimi, schinni ohsta mallä nestahweja wairahk waktneeku, ka tif winni ween. Bes kahdas kibbeles winni isbrauzä no ohsta ahra eeksch juh-

ras. Schè iszehla tahs pahri masas sehgeles. Tas asf juhreas-wehisch nu to laiwu til ahtri dsinna us preekschu, ka brauzeji to ta nespehja greest, ka gribbeja.

Tè wehl par nelaimi us reisi leela wehtra fazehlahs. Tahs debbests, kas pirmahl bij puschlotas ar spohschahm swaigsnehm, taggad tikla aisslahtas ar tumscheem, breefmigeem mahkoneem; drihs pehz ta wehl sibbeni mettahs, pehrkens spehra un leetus gahsahs semme, ka or spanneem; auka plohsijahs breefmigi, un juhreas-wilni swaidija desertereeru laiwu, ka skaidu. Wissi kuggineeki bij leelas bailès un gaidija sawu mirschanas stundu.

Peepeschi winni netahl eeraudsija ugguns-spihdumu, kas winnus eedrohschinaja. Arri nezil ilgi laiwa dabuja tahdu grubdeenu, ka wissi brauzeji par laklu un galwu krikta gar semmi.

Azzumirkli dohmaja, ka nu wifs buhs pagallam: ta laiwa no kahdas klints faplehstra un tee laiwineeki no wilneem aprihti. Bet zilweka prahts nau Deewa prahts: tas Wissuschehligajs to ta bij nolizzis, ka wilni to laiwu bij neschuschi us to Iskijas fallinas krastru, fur mas fohthu atstattu bij ta sweineeka mahjina, kam ta laiwa peederreja.

Schoreif arri trahpijahs, ka tas sweineeks patè ar sawu prezzi bija brauzis us Neapeli un sawu meiteni weenu paschu bij atstahjis mahjas. Ta meitene sehdeja sawa istabinà un lahpija lihklus, un nemas neklausijahs us to ahra plohsidamohs wehtru, — ta bij winnai jau aprasta spehle. Bet kad winna peepeschi isdsirdeja faulshchanu pehz palihga, tad winna tuhdat nehma wehja-lukturi un tezzeja us juhmallu.

Par brihnumu winna schè eeraudsija peestahjuschohs sawu laiwu un laiwa duzzi saldatu, kas, ka strimalas tohweri, gulleja zits us zitta, un ka no meega atmohduschees, mehginaja usjeltees. Schohs labbaki gribbedama apskattihst, winna pazehla us augschu sawu lukturi un pasinna weenu no teem, kas jau bij us fahjahm, ka schis tas patè smuttajis Wahjsemneeks, ar to allasch sawa laiwinà no Neapeles braukuse us Iskiju. Sahrhklussee winna weenu fohli atkaphahs atpakkat. „Al, Du tas effi?“ winna tad isfauzjahs, nehma to wihrischli aif rohkas un iswilla winnu us krastru.

„Pateesi, mihta Beättrihse, es patè, tas Steininers no Schparwihses!“ schis atbildeja smeedamees; — jo ir pat nelaimes brihdi winnam smeekli bij pee rohkas. „Nahz, manna mihtaka!“ ta winsch runnaja tahlahl, „palihdsi man tohs nabaga beedrus dabuht schè us krastra.“ Drihs arri tas bij padarrihts. Ta meitene peesehja laiwu un tad wiffus diwipadsmi isglahbtohs giswedda us sawu mahjinu, fur winneem bij patwehrums no ta nelahga laita.

Steininers Beättrihsei jau preeksch pahri neddetahm bij istahstijis gallu no galla to pirmahl peedschwotu ehri-migu notikkumu; taggad winsch winnai pateizjahs dikti laipnigi par to palihdsibu pee isglahbschanas no juhreas-

breefmahm un turklaht-fakehra winnas masu rohjinu, to winna arri nerahwa atpakkat, bet til pasmeedamees fazzija: „Nu taggad man gan buhs ja-isglahbj Zuh's no ohtrahm nahwesbailehm?“

„Tas gan wairs ne-isdohfees!“ Steininers fazzija behdigè, „winni mums no Neapeles dsihfees pakkat un muhs scheit nokers, un tad drohschi manni wairs nepamettih's dsihwu.“

„Til newaijag buht bailigam, mans mihtajs draugs!“ Beättrihse fazzija eedrohschinadama, „tahdà wehtrainà laitkà winni nemas ne-udrihstahs nahkt ahra no Neapeles ohsta. Un kad wehtra buhs bischli peestahjusi, — kas, ka man leekahs, drihs notifs, — tad sehdisim wissi laiwa, un es juhs weddischu us wakkareem, Sardinijas fallai garram, us Korkikas fallu, un tur pee Bonifaziis pilsehta juhs warrefeet islahpt ahra. Tas mums wehl labbaki weikfees, ja juhs man palihdseseet pee aireschanas. Tahdà wihse es jau daudf desertereem esmu palihdseschi un pasihstu to zellu it smalki. Tapehz effeet til drohschi, juhs bubseet glahbti!“

Scho nodohmu Steininers tuhlin darrija sinnamu saweem beedreem, un wissi par to preezajahs. Tad Beättrihse atnessa gattu, maifi, wihnu un dahrsa auglus, ar to desertereem us zellu eestipriatees. Daschadas ehdamas leetas winna wehl eepakkaja laiwa un kad wehtra arri riktiigi mittejahs, tad meitina aisslehdi sawu mahjinu, nolikka atshleghu kahdà apshleptà, til tehwan sinnamà weeta, un drihs laiwa ar wiffeem brauzeem tezzeja probjam pa dsillu juhru.

Tai drohschi un weiklai sweineeka meitenei ta braulshona isdewahs it laimiga: jo brangi un ahtri winna ar saweem glahbbekeem peelaida pee mallas Bonifaziis pilsehta turumà.

Patte nekahpa ahra no laiwas. Steininers bij tas beidsamajs islahpejs. „Ar Deemu, mihta Beättrih!“ winsch to meitu usrunnaja ar skumju bassi, rohku winnai sakerdams — „ar Deemu, meh's gan wairs nefatiksimees dsibwojoht; bet muhscham es Lewis ne-aismirischu!“ — „Ar Deemu!“ schi atbildeja, tam aisgahjeham stipri azzis skattidama. Tad winna apkehrats winnam zeeti ay kallu un speeda sawu mutti us winna luhpahm. „Atgahdajees arri reis tahs nabaga Iskijas sweineeka meitene!“ winna fazzija, sirdi aisgrahbta, us brihtinu winna rohku peespeeda pee sawas sirds un tad greejahs esfohdama probjam. Steininers kluffu islehz saweschà krastrà, schè brihdi palikka stahwoht un, sirdi kuffinahs, skattijahs sawai draudjenci pakkat. Winna sawu laiwinu aireja it meerigi pa juhru un nekattijahs ne reisi atpakkat.

Kad meitene winna azzihm pawiffam bij pasuddusi, tad winsch greejahs atpakkat, smaggi nopuhsdamees, im gahja us Bonifaziu ar saweem beedreem kohpà. Schè Steininers no winneem schlihras un — pahrdewahs Franzijas karka-deenesta. Raj gan par saldatu buhdams,

jau bij baudijis deeweggan breefmu un baitu, fomehr winnam wehl Duhfcha bij, atkal no jauna usnemt scho ammatu.

Steininers Franzijas saldatos bij par wirs-bundfneeku, tanni laika, tad Frantschi sabuntojahs pret sawu waldischanu un nobendeja dauds newainigu zilweku, 1793. gadda ir pat sawam lehninam, Ludwikkim XVI., galwu nozirta!

Winsch peedsihwoja wehl daschu raibu stikli un pehdigi no Franzijas atnahza atpakkal us sawu tehusemme, ar gohda-sihmehm pee fruhthim. Mahjas pahrnahjis, winsch atkal deeneja Wahzu kareapullka par bundfneeku.

Sawa muhscha beidsamohs gaddus winsch pawaddija tanni Wirtembergas krepostä Hohenasperg, fur winsch jau sawa jauniba deenesta bijis, Schè winsch dabuja schelastibas maist libds mirschanai, ka wezzam un draggatum saldatam peenastahs. Winsch fadsihwoja leelu wezzumu, bet arween' bij spirgts un mundrs. Ne reisi sawa muhscha slimis bijis, tas nemeerigs wihrs atstahja scho safauli ap-to gaddu 1840. Sawu muhschu nebij apprezzejes! Waj peeminneja to mihlu Zfkijas sweineezi?! T.

Sables pret lohpu mehri.

Dauds weetäs Kursemmè un Widsemmè pehrnaja gadda lohpu mehriis plohsijahs, muischneekem, arrendatoreem un fainneekem leelu skahdi padarridams. Datteris Ankerfeld no Witebklas gubernijas eeksch „Rigasche Zeitung“ Nr. 297 1868 dohd sinu, ka winsch sawa muishä lohpus jau 70 gaddus no schihs kaites issargajis. Laj gan winna kaiminds daschu reis lohpu mehriis breefmigi plohsijees, winna lohpi, — kahdas 100 gohwis un 60 aitas, — arweenu bija weffeli. Winsch katru gaddu sawus lohpus 2 reis, April jeb Mai mehnesi weenreis un tad Augustä ohtr'reis lizzis dsudih ar nowahritu wahweriau uhdeni (Sumpsporst, ledum palustre), bischi fahls peelikdamis. Lohpi scho wahweriau uhdeni labpraht dixerroht, til us to jaluhlojoh, ka ne-essoh par dauds stiprs un karsts un ka to par dauds nesadserrotees.

Karsta fluddinaschana.

Al mihli draugi klausaites
Kas notizzis nesen patees: —
Man fwehtdeen balles wakkara
Irr pasudduse mihlaka.
Es ta ka palahrts stneklis
Nu esnu weentuls palizzis;
Kas mihlatu man atwestu,
Tam austinas nostuhpstitu.

Bet mihlais draugs wehl paklaufees
Man bail ka tu nepahrstlattees:
Zel kerdams mannu mihlatu
Nesakamp' winnas mahsiau;

Jo tahdu dandj irr Widsemmè
Un leela wirkne Kursemmè.
Tadeht tahs shmes eewebro
Pee tahm tu warri pasht to.

Tai galwina irr pinkaina
Un muttiht' masa appata;
Tai kurpes melli wilsetas
Un luhpas farl'ni schminketas;
Tai firnina irr pulstoscha
Un wallodina lippiga;
Un kahjinas tai mastinas
Ka ibstas kakkupehdinas.

Ta walka baltu fleititi
Un galwa pehrku-nezziti;
Ta strahdacht labpraht nestrahda,
Bet farram firdi parahda;
Ta danzotaja flawena,
Til weeglina ka spalwina;
Jo wiffos frohgos schenkos ta
Irr plahnä pirna pehdiga.

Tai wahrds? Nu to es aismirfu,
Bet uswahrds? Klaus' — to atminnu:
Sanz til ween: „Klausin nahz pee mam!“ —
Tad ta ar dadscha peelipschan'
Lew kerfees klacht; wedd to tad schurp.
Tu atpleht mutti, waiza: Kurp?
Pee Leetuwena, Redst schis
Mans wahrds; un tas mans seegelis: ★

Wisjaunafahs sinuas.

Parise tanni 16. (4.) Februari. No Brasillias walsts galwas pilsehta Rio de Janeiro raksta, ka tas karsch tur jau tiklabb ka beidsees, jo dumpineeku generals un presidente Lopez us Bostwijas rohbeichu essoh aishedstis, tee stipree pilsehti Angostura un Affumzion Brasillias marschalim Kalkijas padewuschees un ir waldivas karra-suggi jau greechotees us mahjahm.

Madridè tanni 17. (5.) Februari. Kubas fallä to dumpi nemas wehl newarr apppeest. Spanijas waldivas generals luhdis, laj winnam wehl fuhtoh karra-pullus palihga; tad nu schodeen atkal 6000 karra-wihri us turrenes tappa aishutiti.

Konstantinopolè tanni 16. (4.) Februari. Awises raksta ka Glandes prinzis un prinzeene no Wales us Konstantinopoli wairs ne-nahschoh, ka to gan papreeksch bija schlijschi. Jau Turki bija schluschi wiffu sataisht, ka schohs augtus weefus ar peeklahjigu gohdu warretu fanemt — un nu wihs welti!

Zelgawä tanni 10. Februari. Wakkar un schodeen pee mums it labbi kalst, schorih libds 10 grabdus, tad nu leddus us Leelupes jau atkal sawellahs. Ir bischi sneegs pee mums uskritta, bet masa leeta, ar kammanahm braukt ne sinuas.

— 6. Februari. Betturdeen isejoh nakti, widdä pascha pilsehta, weena istaba, fur tannis zittäs istabas blakkam dauds zilweki dsihwo, breefmigs fleplawa darbs tappa padarrihts. Tur weenu Nihgas kutscheru, dsinnuschu kurfeeschueku, Jamie Ahbolim wahrda, kas us Zelgawu bij atbrauzis sawam raddineekam rekruschu weetneeku pirkt, fo labbakas norunnaschanahs labbad tur bija eewedduschu, fleplawi nogallinajuschu. Naudas wihram bijuschas libds 450 rubuleem. Slepflawi wiffi jau polizejas rohks, zitti no winneem sawu grehka darbu jau ishtuschu, zitti sinnam stipri wehl leedsahs. Pilnigakas sinuas dohsim us preekschu. R. S—j.

Kur missejees.

Latw. Awischi Nr. 1. — 2. puslappas, 1. pusses 3. rindā no appafschas nelaffi: „ir tur“ — bet: „ir tur“ —; 6. puslappas, 2. pusses 1. rindā no augfchas nelaffi: „tibrumeem, meschalaufeem un plawahm“ — bet: „tibrumeem un meschalaufeem“ —; 8. puslapp. 1. pusses 3. rindā no augfchas nelaffi: „kurzeem“ — bet: „kam“; Nr. 2. — 15. puslapp. 2. pusses 11. un 27. rindā no appafschas nelaffi: „dum pu“ — bet: „dum pi“ —; turpat 18. rindā nelaffi: „Mejilas“ — bet: „Mejifilas“ —; turpat 9. rindā nelaffi: „kurrā“ — bet: „kur“ —; Nr. 4. — 26. puslapp. 2. pusses 8. rindā nelaffi: „pastahwigs“ — bet: „nepastahwigs“ —; Nr. 5. — 34. puslapp. 2. pusses 19. rindā no appafschas nelaffi: „kad“ — bet: „Tad“ —; 39. puslapp. 2. pusses 22. un 25. rindā nelaffi: „Annoveres“ — bet: „Dannoveres“ —. Peeliffumā pee Nr. 5. — 9. puslapp. 1. pusses 19. rindā no appafschas nelaffi: „wehrmindexa“ — bet: „wehrmindexa=lunga waj norstehera“.

Atbildas.

J. K. — Baldeems par Zubfu raksteem, kas latā wifē tīs eelkti Latw. Awisē.
J. S. Augstrosjē. Zubfu grabmatu no 28. Januāra dabujs, tublīt esmu rakstijis pee tabs ugguns-aydrofšinaschanas beedribas aļstāb-wetaja, un wianam ušbildejis, waj wiafch tabs, no Zums pagēweias sūnas newarretu ištudindab zaur mušfu „Latw. Awischi“. — Par to wihru, par to Zubš man wehn' ruddent prašstjābt. Zums famu padohmu jau esmu ištazijis tannl grabmatā, to Zums aļslaidu; kur wiafch taggad ir, to fchobrihd nesinnu!! — Wiafch rahdabs it fawahds lungs! —
E. G. r. Kalnamuifchā. Zubfu: „gudrais Schibellis“ fawā latā rahdisees laffitaju preefchā, it preezigs palizis par Nothschilwa wipihreem.

Latw. aw. apgabdatajs: Gotthard Bierhoff.

Slud diuafchanas.

Tanni 24. Februāri fch. g. tavs tabs **pūs-muischas Leidzen un Kotseden**, Talsu pils-lunga aprinkē, wairabfcholitajeem uš **arrenti uš 12 gaddeem**, Jelgawas instanz-šfretebra lunga ammata-weetā, Jelgawas wirošpils-lunga teefas kanzellejā, Jelgawas pils, pulstien 1. wejz pūdeenas ištoblitās. Abbu pūsmuischu leelums fohpā ir drufjān pabr 1000 pubrāweetabm, plawu leelums pabr 1000 pubrāweetabm.
 Ištoblitšchanas noteifšchanas preefch eefstatišchanas ir atrohnamas no 25. Januāra eefabfoht Postendē un Leidzenē pee tabm muischas waldifchanahm un Jelgawā wee appafschraštita. 2
 Jelgawā, 20. Januāri 1869.
 Oberhofgerichts-advokats **G. Vorkampff-Lauc**, tam general-adjutanta grafa Stalberg solmakte.

Jelgawas lohpu-aifšargafchanas beedriba.

Zeenigi Jelgawas lohpu-aifšargafchanas beedribas lohzekti teel lubgā, laj 25. Februāri **pulksten Gōs waktarā, uggunsdfehseju beedribas jaunā sahla uš teātera plātfcha**, wifsi fanabl fchogadd' atkal par fchilbs beedribas leetahm farunnatees. 2
M. Šulz,
 Jelgawas lohpu-aifšargafchanas beedribas presidente.

Ta tuwu pee Jelgawas, wee dambja, kuhdama muischele **Rehting** ir lihds ar augļu-dabru un plawu ar fohbi weemmitigahm notaišfchanahm no brijwas rohtas pahrdobdama jeb arri uš renti dabujama. Klabtakas sūnas Steffenhagen un dehta druktas-nammā. 3

Brantesmuifchā, Gejawas kirspēhlē, no Jurgeem fch. g. weens **krohgš un mahjas** tohy pahrdohiti. Klabtakas sūnas Leel-Swehtē wee muischaswaldifchanas. 1

Rabbi dedsmati krohna fteegeli 9 rubl. tubfti, **krohna dakstini** 14 rubl. tubfti. ir **Blidhenes zepli** pahrdohdami. Pīrzejem jameldejāhs Pils-Blydenē wee muisch-lunga. 1

Nakti no 15. uš 16. Januāru laupitaji **Stendes mahzitaja muischā stali un wahguš uš-laušufchi un ištazufchi** weenu melnu širgu, weenas salkas kammanas, 2 pjuh-fchu fchirras, 4 ahdas grohšchus, 5 ahdas eemauktus un weenu alsfoppeli. Sirgs bij wifšaur weenadi melns, gan wezjigs, bet labbi mittis, no mehrenas kreewu fortes, farri (krecht) kreifā pūfē, eededūnata šihme kreifā paffal-ziflā; kammanas bij salki mahletas, weena fleede bij mettinata, un tanni weetā balta, wehl nemahleta, tāpat balts wehl bij weens lihfs; kammanu dektis bij no balt-willu ahdahm ar salkain-melnu wadmallu apwifkts; diwi eemaukti bija ar fcheiflappehm. Kas tahs sagtas leetas warr peerahdiht, derrigu pateizibas makju dabuhs no Stendes mahzitaja. 1

Užu flimneekem, kas warrubht mannu padohmu un palihgu mellehs, sīnannu darru, ta no fcha latā wairs nehubfchu atrohnamas fawā Popragga muischā, bet Leel-Gejawas daktera eedfihwē. 3
 Popragga, 7. Februāri 1869.
 Doktor **A. Kröger.**

Walts un gubernijas (ritierfchafes) nau-das wipihreus, **eisenbahnes-aktijas, obli-gaziones** un zittus naudas wipihreus wehr un pahrdohd 3

Geo. Ed. Berg,
 Rihgā, smilfchueelā Nr. 8, Neumanna nannā, 1 treppi uš augfchu.

Labbas **juutu needras** pahrdohd Kinsles muischā wee Duktuma. Skaidrakas sūnas turpat dabujamas pee muischaswaldifchanas. 2

Kalpu weetas uš semmi ir par klaušē lu un arri par gadda makju no Jurgeem dabenamās; deht tam japeemeldahs Sumoraw-muischā pee Baustas un arri Leel-Kundabhes muischā. 2

Kas fchinni pafchā gaddā no Jurgeem pee Kalla-kalnaš basnijas **ehrgelneeka**, turklāt **keftera** un **stohlmeiftera** weetu gribt weenent, laj fawas parabdfchanas wipihreus weenedams, Kalla-kalna mahzitaja muischā wee Rihgas ušdohdabs. 2

No wihnapagrabbo eefch Krihzbargas muischas, preeim Jakobfateri, tohy pahrdohiti dafchadi **fchehlīni, fpirgti, wihni, petroleims** un **lampas** par lehtu zennu. 1

Labbibas un prezju turgus Rihgā, tanni 18. Januāri 1869 un Leepajā, tanni 28. Dejemberi 1868 gaddā.

Malfaja par:	Rihgā.		Leepajā.		Malfaja par:	Rihgā.		Leepajā.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Iščetw. (1 puhru) rudfu .	3	70	3	40	1/3 Iščetw. (1 puhru) kartuffeli .	—	—	1	20
1/3 " (1 ") kweefchu .	5	—	4	50	1/2 puddu (20 mahz.) dšelses .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") meefchu .	3	20	2	80	1/2 " (20 ") tabaka .	1	25	1	80
1/3 " (1 ") aušu .	1	80	1	60	1/2 " (20 ") fchlihtu appinu .	—	—	7	—
1/3 " (1 ") širau .	5	50	—	—	1/2 " (20 ") krohna linnu .	2	80	2	80
1/3 " (1 ") rupju rudfu miltu .	3	15	3	50	1/2 " (20 ") bracka linnu .	1	50	1	80
1/3 " (1 ") bihdeletu .	4	75	4	—	1 mužu linnu fehtlu .	9	25	—	—
1/3 " (1 ") kweefchu milt. .	6	—	5	50	1 " - Riku .	11	50	10	50
1/3 " (1 ") meefchu putrainu .	4	30	5	80	10 puddu farkanas fahls .	6	25	—	—
10 puddu (1 birkawu) feena .	5	—	3	—	10 " baltas rupjas fahls .	6	—	7	—
1/2 " (20 mahz.) sweesta .	5	50	4	50	10 " " fmalas fahls .	6	—	6	50

No zensures atwehlehts. Jelgawā, 10. Februāri 1869. Nr. 15.

Druckahs pee J. W. Steffenhagen un dehta.

(Tē klabt peeliffums: **Basnijas un fcholas sūnas.**)

Basnizas un skohlas sinnas.

Weens kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Nahditajs: Sinnas. Dajschadu dseefnu krahjums. Par Kurjemmes elus-
kalneem un pilskalneem. Spehzigis spreddikis.

Sinnas.

No Birschumuischas. Kad muhsu draudse naudu famesdama, jau preeksch diwi gaddeem sawu mihtu Deewanammu bij puschlojusi ar brangu krehalukturi, kur warr eespraust eekschâ 24 swezzes, un zaur to gabdajusi, la arri walkarôs, ja waijadfigs, basnizu warr apgaismoht, tad jau 1867. gaddâ seemasfwehtku fwehtwalkarâ, kad papreeksch ikweenu basnizas sehdekli ar trim swezzehm un tâpat altari, kanzeli, lohguis un kohri ar dauds swetschu-gaischumu apgaismoja, draudse paschu pirmo reis walkara krehflibâ sapulzejahs un no sawa mihta mahzitaja pamahzita. — ar fwehtahm dseefmahm un Deewa wahrdu klausifchanohs, fataisjahs zeenigi fwehtihst Pestitaja peedsimfchanas fwehtkus. Kâ gaddu papreeksch, tâpat arri pagahjuschu seemasfwehtku fwehtwalkarâ muhsu Deewanams bij puschlohts altara preekschâ ar trim eglitehm, pee la sarrineem peespraustas wasku swezzites, la swaignites spuldsinaja un pa wissu basnizu gaischums atspihdeja no dauds swetschu leesminahm. Walkara krehflibâ leela draudse sapulzejahs tâ, la ruhmiiga basniza bij pildita ar zilwekeem, galwa pee galwas, kas flannigâ balsi lihds ar ehrgelu flannu nodseedaja to dseefnu: „Klaufait, kahda balsi flann gaisâ x.“ Tad mahzitajs, uskaphis kanzelê, fazzija spreddiki par Zahn. Gw. 1. nod., istahstidams draudsei, la tas Wahrds, kas eefahlumâ bij pee Deewa, peenemdams zilweku meesu un affinis, seemasfwehtku nakti, la mas behrninsch peedsimnis Betlemê; turklaht pamahzidams draudsi, laj ta fataisjahs Pestitaja peedsimfchanas fwehtkus ar gohdbihjajchanu fwehtihst. Spreddika starpâ kohris dseedaja us 4 balsim: „Kluffa naktis, fwehta naktis x.“ un kad draudse bij atlaista ar fwehtifchanas wahreem, tad kohris dseedaja: „Zuhs tizzigi, nahzeet un gawilejeet preekâ x.“ — Weidsiht wissa draudse dseedaja ar firdsziillaschanu: „Nahz af debbes Tehstih x.“ un tad schlihras ar steigschanohs ikweens us sawahm mahjahm; jo daudseem irr gabbals to braukt, pascheem attahlejeem 18 werstes. Bet tahds tahlums kristigeem zilwekeem, kas mihto to weetu ta Kunga nammâ, nau nekahds tahlums; jo pirmâ seemasfwehtku deenâ ruhmiigajs Deewa-nams, kur weetas irr kahdeem 2000 zilwekeem, atkal bij pildihts ar Deewa wahrdu klausitajeem un scho starpâ dauds no teem, kas walkar walkarâ schê bijufchi.

Sinnas par draudsehm, kas eeksch tizzibas gaismas dsennahs us preekschu, lassitajeem, kas paschi eeksch sewis tahdu dsihfchanohs fajuht, irr par preeku. Ka ahri-ga islikfchanahs ween, neweenu tam galla mehkim us lo wissi effam aizinati, turwahk nepeewedd, to labbi sinnu; bet tomehr, no la firds pilna, to mehle isrunna, tur spalwina sweeschahs rakstihst zitteem pastahstidama, kahds schis muhsu preeks.

Bet schis preeks irr tas, la ta seemasfwehtku fagah-nifchana ar tschiggandis eefchany pa fwehtku naktihm, la jadohma, pee mums jau mittejusees. Kur zittahrt jaunekli un meitas, wihri un seewas lihds ar behrneem fwehtku naktis sawas nespohdras singes klaidadami, tschiggandis eedami, apkahrt dausjahs, tur taggad draudse sapulzejusees sawâ mihtâ basnizâ, fanahk Deewu teikt un flaweht un tâ gohdigu, kristigu istureschanohs israhdidama, arri sawâ mahju dsihwoschanâ dauds smalkahl sinn uswestees, tâ wahrds, la darbôs; gluschi zittadi ne la tannis laikôs, kad tschiggandis blanditees nemas neturreja par faunu, bet ihsteni par seemasfwehtku naktis preeku. Schinni leetâ ta wezza tuinsiba pee muhsu draudses irr pahwehtijusees par gaismu. Un tas patis kungs, zaur la wahda spehku schis brijnuma darbs pastahdahts, sin-nahs gallu darriht tahm naktis staigaschanahm kur puifchi, la plehfigi wilki dausahs pa kaiminu laidaru wirsu un pa puhnehm mesledami meitahm atneemt gohdawainakus un tahs eestunt neslawâ. Gan arri schis grehks rahdahs pee draudses masumâ gahjis; bet Deews ween to sinn, kas fleppenibâ noteek. Basnizas wehrminderi sawu ammatu kohydami dauds irr palihdsejufchi strahdaht pee tumfibas darba isahrdifchanas. To paschu strahdajufchi daschi gohdigi faimneeki lihds ar sawahm deewabihfigahm feewinahm, kas sawahm deenesta meitahm nekauj wis wasku laj naktihm eet gulleht us kuhthim un laidareem, bet tahm eerahda weetu kur gulleht, turpat ihpaschâ lambari sawôs ruhmiigôs gaischôs dsihwaktôs, paschas faimneezes tuwumâ. Turklaht puifchi bes faimneeka sinnas pa naktihm nekur no mahjahm nedrihkt iset, un scheem irr eerahdita ihpaschi weeta kur gulleht. Sinnams, la peeguklas laikâ, wassarâ, kad puifchi aishaj ar sirgeem par naktihm tahlâs gannibâs, faimneeka ajs nespehi pahrawakteht jaunekli teffas; bet kad aittinas aishargatas drohshâ weetâ, tad wilki newarr peekluht klahk. Sinnams, la wehl pahrees laik, kamehr wissi faimneeki un faimneezes tahdu ustrauga ammatu usnemsees par saweem jaunekteem un jaunektehm; bet kad masa dsitstete speh pilsehtus apriht,

tad warram drohfschi tizzeht un gaidiht us to, ka ta labba preekschihme, ko weens un obrs fainmeeks schinni leeta zitteem dohd, aigrabbs un eededsinahs ir zittu fainneeku firdis, kas dshtin dsihsees, laj schlihta un kauniga dsihwofchana tohp eewesta un usturreta wianu mahjas.

L.....l.

Konstanze pee Boden-esara, kur Reemeru-katoli zitreis fadedsinajufchi to affins leezineeku Jahni Hufe, taggad tanni 24. Januari erzbislapa paschu to Konstanzes burmeisteri **Maksu Stromeijer** isslehdiss no Reemeru-katolu basnijas. Burmeisteris pehz Badenes jauneem fshohlas liffumeem par to bij gahdajis, ka Konstanzes fshohlas, kur Reemeru-katolu behrni un Ewangeliski behrni lohpa teel mahziti, wairs nestahw appaksch katolu waldischanas ween, bet ka pehz liffumeem taggad ta teel walditas, ka weena tizziba obrtai nedarra pahri, bet abbeju behrni eeksch meera teel mahziti. Erzbislapa tanni 26. Nowemberi p. g. burmeisterim bij rakstijis laj sawa basnijas-preekschneeka noliffumeem un uspraffischanam jel neturrahs prettim; bet burmeisteris atrakstija atpakkal, ka eeksch sawa burmeistera ammata nestahwoht appaksch erzbislapa, bet appaksch sawas waldibas, tadeht winnam eeksch fshohlas leetahm effoht jadarra pehz liffumeem. Par to nu Freiburgas erzbislapa **Lothar Kuebel** wianu irr isslehdiss no basnijas draudsisbas un no sw. sakramenteem. Lihds ka Konstanzes birgeri fadsirdeja, kas ar wianu mihlotu burmeisteri notizzis, tad daudsi fanahja un parakstijahs, ka no sawa burmeistera nebuschoht atstahtees, bet winnam arri us preekschu buhschoht palihdscht aistahweht fo gaismu un kristigu weenprahhibu pret teem, kas ar tumfibas eerohfscheem gribboht eenaidibu un schelshchanu feht lauschu starpa. Tad leels lauschu pulks aigahja us burmeistera nammu un zaur kahdeem iswehleteem wihreem winnam lifka pasneegt to rakstu. **Maks Stromeijer** nu atwehra lohgu un no turrenes teem lautineem issazzija sawu paldeems par to, ka fchee leezibu demuschi pret teem, kas tohs laudis ar tumfibas beedeekteem gribboht padarriht par mulkeem. Wiffi laudis nu sawam burmeisterim usfauza: „Laj augsti dsihwo,“ — un tad meera aigahja us mahjahm.

„Daschadu dseefmu krahjums.

Dseefmu mihlotajeem par preeku sagahdahtis no wianu drauga. **Rihga, 1867.** pee **Ernst Plates**, maksa 20 kap. f.“

Schinni grahamata rohnahs 36 dseefmas, ko weens Widsemmes mahzitajs pats no gudras galwinas jauki isdohmajis un pee wezzeem jaukeem meldineem peepassejis. Ta tad tee wahrdi patiks Latweeschu dseedatajeem daudj wairahf ne ka pahrtulkotu dseefmu wahrdi, ko newarr ihsti no firds dseedahf. Tee meldini tik ne wiffi us diwi, us trihs un us tschetrachm balsihm, gauscham smukki un

arri weegli, ka arri fshohlas behrni eespehs ismahzitees. Zittas dseefminas gauscham labbi geldehs dseedahf kahdos fwehtku laikos pascha basniza, zittas atkal us behrehm pee pascha kappu, zittas atkal buhs jauneem un wezzeem ko pasmeetees. Laj ir schi grahamatina spirdsina un fshubbina muhsu fshohlmeisterus, muhsu fshohlas behrnus un muhsu jaunahs dseedataju beedribas. Schihs pawiffam laj mahzahs un stiprinajahs, ka jele ar skannahm balsihm kahdu reis jauki ko warretu padseedahf daudj zitteem kloufotees, laj ir Kurfemmeh warretu sagaidiht tahdus jaukus dseefmu fwehtkus, ka Widsemneeki mehds allaschihn fwinneht un Zelgawneeku un Dohbelneeku Wahzu dseedataju beedribas pehrn wassaru arri fshluschas. Kaut jele nahkoschu wassaru pee scheem Latweeschu dseedataji gribbetu un warretu peebeedrotees, laj salka mesha Deewam par gohdu un zilwekeem par lusti no wiffadahm mehlehym skannetu dseefmas labba weenprahhibu. Tas buhtu gauscham kohfschi. Bet kas pee tahda preeka gribb peepalihdscht, tam papreeksch stipri japuhlejahs un jamahzahs, ka laj nepaleef kauna.

A. Bielenstein.

Par Kurfemmes elkufalneem un pilskalneem. *)

Sinnams, ka wezzos laikos Kurfemmes laudis bijufchi pagani. No teem laikeem ittin daudj peeminas un atleeku nau. Grahamatas to laif neweens fche nemahzeja farakstibt. Tee lautini paschi sen ismirufchi. Wianu buhdinas sen isnikufchas. Muhru pillis nebijufchas. Tas weenigajs, ko wehl warr useet, irr kahdi akminu ahmari jeb zirwji, kahdi warra, waj dsells eerohfschi, kas geldeja waj karru, waj ammata, ko fchur tur karru jeb wez wezzu mahju weetas atrohn arroht, rohloht, waj wezzos paganu kappos useet, ja trahpahs tahdu atwert. Bes tam wehl wianu laiku atleekas irr wezzas pilskalneem un elkufalni, kur darbu kahdu no Kurfemmes fennejeem paganeem wehl warr manniht. schabduhs tahdus rakkumus warr redseht, grahwjus, wafnus u. t. pr., kas tahm nosudduschahm kohkupillihm bijufchi par awstiprinashchanu. Schihs weetas par wiffu Kurfemmi un Widsemmi smalki buhtu jafamekle. Jo laj arri zittas irr sinnamas pee kahdahm leelahm muishahm un pee kahdeem leelzeekteem, daudj zittas irr apflehtas beesos meshos, ir purwjos, kur mahzihts zilweks retti nokkuis. Es pats gaddu no gadda, ka un kur warredams, fshohs pilskalnuhs esmu meklejis un labbu teefu nu jau awstaigajis, ismehrojis, arri rakdams paschas eekschas isslattijis.

Pilskalni tik ne wiffi tahdi: rohnahs jo wairahf pee kahdahm uppehm. Ni uppes pussi krasis jo stahwa. Ohtra un trescha mallu warrbuht kahdas grawas Deewa listas, warrbuht uppes-lihjis apfahrt. Zetturtu mallu,

*) Rakstijaj gan buhs ar meeru, ka fcho teizamu raiju esmu eelizzis „Wafu un fshohl sinas“, laj gan fche nelas nau lassams par taggadeju basnijas un fshohlas buhschanu. G. B.

kur ta weegla pee-eeschana, tur zilweki rakkuschi grahwij un semmes krahwuschij us pilepuffi par walni. Rahdu reis dimi trihs grahwiji un walni (p. pr. Wallates pils prettim Wezspils muischaj pee Razdangas, jeb Matkules pils, jeb Tukkuma pils), kahdu reis neweena grahwija, prohti kad pilskalns klaijuma stahw, jeb leijas, jeb purws wissapfahrt (p. pr. Talsu pils, Laschu pils pee Nispottes). Kalna wirsus jo wairahl lihdsens, lihdsinahts, bet ne arweenu; kahdureis slihpj us leiju dohdahs (p. pr. Walgales pils). Kahdureis kad arri grahwju nekur nebuhtu bijis wajadfigs, tatschu tam kalna wirsum weena mallâ walnis leelahs, masahs irr uskrauts, prohti karrâ-eenaidneekem kaweht to useeschanu (p. pr. Dohbes pils pee Sirmeles jeb Kohlamuischas Nuzu Kirspehl; Spahrnu pils pee Jhles). Kalnu krassi til ne wissur kâ nodrejati, prohti ar schlippeli buhs noraktij stahwaki pehz stipruma karrâ. Zits pilskalns rahda, ka neween semme norakta, bet arri kahdas grawas, ko leetusuhdens irahwis, irr pilditas. To warr redseht un spreest pee Kandawas pilskalna, kur weena krastra-mallâ fakrauti afmini, un afmini starpâs ohgles labbi dilli kalna eekschâ. Tahs ohgles rahda, ka tee afmini zilweku likti, un zittas wajadfibas deht winni newarr buht likti, ne kâ laj kalna krastra-mallas wissapfahrt buhtu jo stahwas un wirsus-lihdsenumam fawa ruhme eekahm jo plascha. Muhru druppas muhscham ne-atrohn Latweeschu pilsweetas. Jo to laiku laudihm nebijis kalku, un nemahzejuschij muhrecht. To leetu no Wahzu eenahzejeem mahzjuschees. Kohku eekas ween buhweschij. Bet dauds to arri nebubs bijis tannis pilskalnds, jo tas wirsus teem gauschij mas. Labbu pilnigu fainneeka fehtu, kahdas taggad iraid, gandrihs newarretu uslikti. — Tapehz arri tee katoku brunneeki, paganu pillis ispohstijuschij, gauscham retti to paschu weetu sewim paturrejuschij, jo muhru pillihm wajadseja plaschakas ruhmes. Tâ atrohnam Waltriku (brunneneeku pilli jaunâ weeta zeltu, pahri werstes no wezzas paganu pils pee Wallates), tapat darijuschij brunneeki Jaunpilli, Talsos, Kandawâ, Alschwangâ un zittur. Tikkai Embotes un Dohbeles pillis rahdabs us wezzu Latweeschu pilsweetahm zeltas. Kur esmu razzis us pilskalneem, tur mas ko esmu atraddis. Jo tur arri nau neko atrast. Schur tur karrâ eerohschij. Bet tatschu weenâ weeta usgahju brihnuma leetas, prohti tanni wezzâ teizamâ Tehrwites pilskalnâ, Kalnamuischas basnizai prettim, 4 juhdes no Zelgawas. Tur bijuschij leeli karri, brunneekem ar Semgalleeschem. Schee karri wezzas gramatâs smalki aprakstiti. Brunneeki ar mohscham Tehrwites pilli usachma un paschi tur mahjoja ar fawu karrâ-spehku. Behz kahdeem pahri gaddeem Semgalleeschij pazehlahs atkal spehlâ, brunneekus isdinnâ no Tehrwites pils to fadefinadami (1279. gaddâ pehz Kristus peedfim.). Bet meera tal nebija. Brunneekem wajadseja wirs-

rohka palikt. Prettim Tehrwitei usbuhweja ja leelu stipru pilli, ko taggad fawz par basnizaskalnu jeb Sweedruffkansi, un til ilgi Semgalleeschus spaidija un baidija, lihds kamehrt paschi fawu pilli nopohstija, atstahja un aigahja turymahl ir us Sidrobenu (Reel-Nuzes rohbeschâs) ir us Leischeem, kur wehl warreja dsihwoht fawâ walkâ. Tehrwites pilskalna wirsû rakkahm un israkkahm pahri pehdu dsikumâ blakkam pascham walnim fagrusdejuschus meeschus, rudsus, kweeschus. Meeschu bija ittin dauds, ihsti tschuppas ar schlippeli iszehlahm. Rudsu un kweeschu bija ittin mas, gandrihs til kahdi graudi par parahdschânu, ka tahdas labbibas arri bijis. Muhscham tanni weeta ne flehts ne magasines bijis. Us wissu wihsi drohschi warr spreest, ka ta labbiba Tehrwites karrâ-wihreem 600 gaddus atpakkal par pahrtischânu fawesta un lihds ar pilli fadegguschij jeb appalsch fagruuschahm eekahm no karstuma fagrusdejuschij. Graudi tumfschij bruhni kâ dedfinata kaffeja, salippuschij, faspceesti kâ weena gabbalâ, augschpuffe laschu tumfschaki, appalschpuffe, kur masahl karstuma, laschu gauschaki. Man pascham labba tschuppina rohka. Retti kahdam til wezzi graudi buhs no Kursemmes paganu laikeem. Teescham fen buhtu sapuuschij, kad nebuhtu dabujuschij grusdeht.

Laj peeteek par pilskalneem.

No elkuskalneem mas ko lihds schim sinnam. Winni, zil es esmu usgahjis, nemas nerahda zilweku rakkumus. Meera weetas buhdamas, Deewa- jeb jafakka Deewa-kalposchânas weetas karrâ negeldeja un tapehz nekahdas nebija apstiprinatas. Sennahl es til biju redsejis weenu elkuskalnu starp Sebrus esara un Swehtes esara pee Ahrischeem, un weenu masaku elkuskalnu pee Dohrbes uppes Salkas Kirspehl. Abbi kalni semmi, nestahweem krasteem, jauki apauguschij. Zigahjuschâ wassarâ usgahju dauds un, tas stipri jaleek wehrâ, jo wairahl arween prettim kahdam pilskalnam, p. pr. ittin klah Matkules, Walgales, Strasdu, Meschites (Andumes meschâ), Talsu pilskalneem. No tam warr spreest, ka toreis tapat tee elkuskalni bijuschij pee tahm pillihm, kâ taggad tahs basnizas pee tahm leelahm muischahm, kur to kauschu wairahl un kur tee warrenee. Jo kâ taggad tee muischneeki tee fungi, kâ toreis tee pilleneeki bijuschij tee fungi par teem zitteem masakeem laudihm. Kad nu to sinnam, ka dauds weetas pahreem lohpâ faws pilskalns un faws elkuskalns, tad nu us preekschu buhs jamekle pee katras wezzas pilsweetas fawa Deewukalposchânas weeta, un zerreju, ka atraddis til ne wissur. Laudis ne til ween pehz eekem fakka, bet arridsan riktigi par basnizaskalneem, jebchu to ahtri warrehs peerabdiht, ka kristiga basniza tur muhscham nau stahwejusi. Laudis oismirjuschij paganu laikus un paganu buhschânu, bet to til wehl no tehmu tehweem dsirdejuschij, ka tur swehta weeta bijusi, un Deewa jeb Deewukalposchâna turreta. Tad struppi nosauz par „basnizas“ kalnu.

No wiffas schihs istabstifchanas tee, kas gribbesh man nahlt palihgâ ar tahdu pils- un elluskalnu famelleshchanu pa Kursemmi un Widsemmi, jau nomannihs, kas pee tam ja-eewehro. Dasch labs man irr rakstijis, ka gribbiht gan, bet nesinniht kâ to pareisi isdarriht.

Skaidribas deht wehl tã teilschu: kas man gribb sinnas doht par tahdahm weetahm, laj peesihme:

1) Kur tahs? kahdas muishas rohbeschâ? kahds wahrds klahtejahm mahjahm? pee kahda leelzella? no kahdas puffes warr notapt, ja gribb apstaigabt.

2) Kahds tas apgabals? waj mesch, waj laufs, waj kalni, waj klajums, waj purws? waj uppe klaht?

3) Kahds pats kalns isfflattahts? waj augsts, waj sems, waj stahweem krassteem? waj apaudsis, waj aparts?

4) Zil leels? ar sohleem jele warr isnehroht garummu, plattumu, aprinki; augstummu warr ar azzihm notakfeht.

5) Waj tas kalns tihrs Deewa zelts, jeb waj warr manniht zilweka darbu, prohti kahdu rakkumu? waj kalna krasa-mallas rahdahs kâ nodreijatas? tad zilweki buhs lihdsinajufchi. Waj kur redsami kahdi grahwji, jeb walni? kur? zil garri? zil platti? zil dsili, jeb augsti?

6) Kâ aplahrteji laudis to weetu ar wahrdu nosauz? kâ nosauz tohs klahtejus mescha, lauka, plawas gabbalus, klahtejus purwjus, esarus, klahtejas uppes?

7) Kahdas pasalkas wehl irr lauschu muttê par to, kas tur buhtu fen waj nule notizzis.

Par prohwi es peelischu kahdas pasalkas, ko es pats no tahdahm weetahm esmu usgahjis.

1) Appalsch Ingeru pilskalna pee Sirmeles jeb pee Koblamuischas Auzu kirspehlê pils nogrimmusi. Zitti fakka, ka manta tur effoht. Dasch labs puhlejees to wahrdu usminneht, laj zeltoshs gaismâ. Newarrejuschi usminneht. Ingeru pilskalnam prettim apaudsis Dohbes kalns, kur dsilfch grahwis un augsts walnis rahda to weetu, kur brunnineeku Dohbes pils stahwejufi preelisch 600 gaddeem. Laudis fakka, ka tur basniza nogrimmusi. Allaschihn tur arri effoht rakts pehz mantahm, bet muhscham nekâs ne-israkts. Bedres, ko deenâ israkluschi, nakti atkal fagruiischas. Weens us Dohbeskalneem gullejis. Tad tam parahdijees gars, tas isteizis, kas eelisch ta kalna, un kâ to warroht dabuht? Tas gulletajs brihndamees issauzees: al Deews! Tad gars nosuddis un wiffi labbi padohmi aismirfti. Pilskalna gallâ wezzds laikds awots bijis. Pehz' tas awots nolahpis un bijis kalna krasa widdû. Pehz' wehl wairahl us leiju dewees. Tag-

gad irr paschâ kalna appalschâ, Awihknes uppes leija. Pilskalna gallâ fennahl bijis skurstenis. Bible, tur eelaista, isnahkuse leijas uppe. Weenreis zilweks par to skursteni ar strikki eelaidees. Appalschâ atraddis engelus sehsham un grahmatas lassam. Tee prassijuschi tam eenahzejam, waj wehl ap kalnu skreenoht tee putni ar teem gareem balt-melneem swahrteem (tahs schaggatae). Utbildejis: skreenoht gan wehl. Tee engeli teikuschi: ka tad winneem wehl tuhstohsch gaddus jastahw tur kalnâ. Bet kad tee putni ar teem gareem balt-melneem swahrteem wairs neskradischohht, tad winni paschi nahlschoht un wiffu pasauli nopohstischohht. — Weens us Dohbes kalneem gullejis, un sapni redsejis, ka kâhsineeki braukuschi garram ar leelu glihtumu un gresnumu. Bazehlees staigajis, atraddis fudraba pakawu. A. Bielenstein.

(Us preelischu beigums.)

Spehzigis spreddikis.

Kahdam mahzitajam us mahjahm eijoht tumshâ weetâ kahds eelas-resbaineeks uskritta, kas tam pistoli pret krubtihm turredams nauddu prassija. Bes ka wahrdu runnâjis, mahzitajs atdewa sawu pulksteni un naudas-malku un lahwahs it meerigi sawas kabbatas ismekleht. Kad nu mahzitajs tanni deenâ kahdâ kaiminu fahdschâ spreddiki bij fazzijis un no mahjahm zittus no saweem wezzeem spreddikeem arri lihds panehmis, tad tee ir taggad atraddahs winna kabbatâ. — Laupitajs tannis zerreja atrast papihra-naudu un — tadeht panehmâ wiffus lihds. — Warr gan dohmaht, zil isbihjees un nobehdajees mahzitajs sawas mahjas atsneedsa, un tatschu us mahjahm eedams wairahl bij nokehreis ar Ewangelijuma tihflu, ne kâ basnizâ par wiffu deenu. Ilgu laiku pehz tam weenu deenu kahds smalki gehrbees lungs atnahk pee winna un waiza, waj winsch tas mahzitajs, kas ween'reis zellâ aplaupihts; un kad schis nu atbild, ka teescham tas pats, tad sweschneeks fakka: „Un es tas saglis!“ leel pulksteni un naudas-malku us galdu un fakka: „Laupitds papihros weens spreddikis atraddahs par teem wahrdeem: „Tew nebuhs sagt!“ kas man laupijumu ismeklejoht eekritta azzis. Es lassiju. — un winni bij tas sohbins, kas zaur mannu dwehfeli speedahs un manni tik ilgi waldsinaja, lihds kamehr atgreesohs pee Deewa, manna Kunga!“ Laupitajs nu zaur Deewa schehlastibu bij palizzis par jaunu raddijumu un nopelnija gohdigâ wihse sawu deenischku maifi. (Jer. 23, 29.)

H. D. B.

Latw. awischu apgabdatajs: Gotthard Bierhuff.

No zensures atwehlehts. Jelgawâ, 6. Februâri 1869. Nr. 13.

Drucktahs pee J. W. Steffenhagen un debla.